

FINANSAL KİRALAMANIN VERGİ KANUNUNLARI ve MUHASEBE UYGULAMALARI YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

EVALUATION OF FINANCIAL LEASING IN THE ASPECT
OF TAX LAWS AND ACCOUNTING PRACTICES

Uğur AYDIN*

Süleyman KARACAN**

ÖZ

3226 sayılı Kanunla mevzuatımıza giren finansal kiralama işlemlerinde, 2007 yılından önce KDV oranı teşvik unsuru olması amacıyla, %1 olarak uygulanmaktaydı. 30.12.2007 tarihinden itibaren finansal kiralama işlemlerinde indirimli oranda KDV uygulamasına son verilmiş, 31.1.2007 tarihinden sonra düzenlenen finansal kiralama sözleşmelerinde, sözleşme konusu malın tabi olduğu KDV oranı üzerinden vergilendirme yapılması esası getirilmiştir. Finansal Kiralamada amortisman işlemlerininse; kiracı tarafından aktifleştirilen finansal kiralamaya konu iktisadi kıymeti kullanma hakkının, Vergi Usul Kanunu'nun üçüncü kitabının üçüncü kısmının birinci bölümünde belirlenen esaslar çerçevesinde amortismanla tabi tutulacağı hükme bağlanmıştır. Finansal kiralama sözleşmeleriyle ilgili 319 no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğin

ABSTRACT

Before 2007 value added tax rate was applied as 1% in financial leasing operations which was introduced in legislation with the law No 3226 to provide incentive. As of 30.12.2007, discounted rate of VAT implementation was canceled in financial leasing operations and the principle in taxation based on the rate of VAT that the good is subject to in the leasing contracts that are issued after 31.1.2007 was introduced. Right of use on economic value which is capitalized by the lessee will be depreciated within the scope of principles set out in the first part of third book of the Tax Procedure Law. Right of use capitalized by the lessee will be depreciated according to the determined time stated in Tax Procedure Law and relevant notifications according to the regulations made in b/2 part of Tax Procedure Code General Communiqué No. 319 on financial

* Vergi Müfettiş Yardımcısı

** Vergi Müfettiş Yardımcısı

¹ Danışman Üstad: Mehmet Eren Sobacı, Vergi Müfettişi

B/2. bölümünde ise, kiracı tarafından aktifleştirilen kullanım hakkının Vergi Usul Kanunu'nun ve ilgili Genel Tebliğlerde bu iktisadi kıymetler için tespit edilmiş amortisman sürelerinde amorti edileceği belirtilmiş olup, sözleşmenin fesih olması halinde kalan dönemler için iktisadi kıymetle ilgili olarak amortisman ayrılmayacağı belirtilmiştir. Finansal kiralamada ortaya çıkan kur farkı ve faiz giderlerinin ise kanaatimizce, oluştukları dönemde gider yazılması gerekir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Kiralama İşlemlerinde Katma Değer Vergisi Uygulaması, Finansal Kiralama İşlemlerinde Amortisman Uygulaması, Finansal Kiralama İşlemlerinde Faiz ve Kur Farkı Uygulaması, Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi.

lease agreements. Furthermore, it is stated that economic values are amortized only in their remaining period in the case of termination of the contract. In our view, exchange differences and interest expense resulting from leasing should be recorded as expense in the period they occur.

Keywords: Value added tax practice in financial lease, depreciation practice in financial lease, interest and foreign exchange difference practices in leasing operations, accounting of lease transactions

1- GİRİŞ

Finansal kiralama, dünyada yaygın olarak kullanılan bir finansman yöntemidir. Finansal kiralamanın tarihsel gelişimi, dünyada çok eski zamanlara dayanmasına rağmen, ülkemizde finansal kiralamanın eski bir geçmişi yoktur. Bugünkü anlamda, alternatif finansman yöntemi olarak kullanılan finansal kiralama, 1930'lu yıllarda ekonomik bunalım nedeniyle yoğun şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Ülkemizde ise bu yöntem 28/06/1985 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile başlamış ve bu kanun ile finansal kiralamanın yasal çerçevesi oluşturulmuştur. 2012 yılında ise 3226 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmış, 13 Aralık 2012 tarihli 28496 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu doğrultusunda bu yöntem uygulanmaya devam edilmektedir.

Finansal kiralama farklı düzenlemelere göre farklı şekillerde tanımlanmış ve her düzenleme kendisine göre çeşitli kriterler belirlemiştir. Yapılan finansal kiralama tanımları, finansal kiralamanın özelliklerini de yansıtmaktadır. 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununa göre finansal kiralama;² kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden veya bizzat kiracıdan satın aldığı veya başka suretle temin ettiği veya daha önce mülkiyetine geçirmiş bulunduğu bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakmasını öngören sözleşmedir. Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 290. maddesine göre finansal kiralama ise; kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devredilip devredilmediğine bakılmaksızın, bir iktisadî kıymetin mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan riskler ile yararların tamamının veya tamamına yakınının belli bir dönemde, bir bedel karşılığı kiracıya bırakılması sonucunu doğuran kiralamalardır.

² 13.12.2012 tarihli ve 28496 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Küreselleşme ile birlikte; finansal piyasaların gelişmesi, çok uluslu şirket sayısının artması, uluslararası firmaların farklı ülke uygulamaları nedeniyle karşılaştıkları sorunların ortadan kaldırılması ve finansal tablolar arasında karşılaştırılabilirlik ve şeffaflığın sağlanması amacıyla Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) ülkemizde de uygulanmaya başlanmıştır. Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK), bu standartları yayınlamaya yetkili, tek kurumdur. Yayımlanan standartlar ile birlikte, vergi kanunları ile muhasebe uygulamaları arasındaki uyumsuzluklar finansal kiralama işlemlerinde de kendini göstermektedir.

Bu çalışmada; finansal kiralamanın vergi kanunları ve Türkiye Muhasebe Standardı 17 açısından değerlendirilmesine ilişkin açıklamalara ve örnek uygulamalara yer verilmiş ve kiralama işlemlerine ilişkin muhasebe uygulamaları değerlendirilmiştir.

2- VERGİ USUL KANUNU'NA GÖRE FİNANSAL KİRALAMA

Maliye Bakanlığı kanunla kendisine tanınan yetkiye istinaden 01 Temmuz 2003 tarihinden itibaren yapılacak finansal kiralama işlemlerine ilişkin usul ve esasları 01 Temmuz 2003 tarihli Resmi Gazete'de yayımladığı 319 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile açıklamış bulunmaktadır. Tebliğde finansal kiralamaya ilişkin tanımlar değerlendirme ve amortisman uygulaması, katma değer vergisi ve teşviklerden yararlanma esasları ayrıntılı bir şekilde açıklanmış olup ayrıntılarına aşağıda bölümler halinde yer verilmiştir. Ayrıca, konumuzun temel çerçevesini oluşturmada önemli olması sebebiyle bahse konu tebliğde açıklanan usul ve esasların bazıları özet olarak aşağıda verilmiştir.

2.1- Finansal Kiralamanın Tanımı

VUK'nun Mükerrer 290'ıncı maddesine göre **Finansal Kiralama**; kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devredilip devredilmediğine bakılmaksızın, bir iktisadi kıymetin mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan riskler ile yararların tamamının veya tamamına yakınının belli bir dönemde bedel karşılığı kiracıya bırakılması sonucunu doğuran kiralamalardır. Aynı iktisadi kıymete ilişkin birden fazla sözleşme, ilave, tadil ve diğer sözleşmelerin yapılması halinde tüm anlaşmalar bir arada değerlendirilmelidir.

Aşağıda belirtilen kriterlerden birini veya daha fazlasını karşılayan kiralamalar finansal kiralama olarak kabul edilecektir.

- i- İktisadi kıymetin mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi: Sözleşmede iktisadi kıymetin kiracıya devrine ilişkin hüküm olması veya satım opsiyonu olması ve kiracının yüksek bir olasılıkla bu opsiyonu kullanacak olması halidir.³
- ii- Kiracıya kira süresi sonunda iktisadi kıymeti rayiç bedelinden düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması⁴
- iii- Kiralama süresinin iktisadi kıymetin ekonomik ömrünün % 80'inden daha büyük bir bölümünü kapsamaması
- iv- Sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin toplamının iktisadi kıymetin rayiç bedelinin %90'ından daha büyük bir değeri oluşturması.

³ 213 sayılı Vergi Usul Kanunu

⁴ 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu

2.2- VUK'taki Düzenlemelerin 3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu Karşısındaki Durumu

4842 sayılı Kanunla Vergi Usul Kanununda yapılan düzenlemede 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa bir atıfta bulunulmamıştır. Dolayısıyla, Finansal Kiralama Kanunu kapsamında yapılan bir kiralama işlemi, yapılacak inceleme sonucunda kiralama işleminin bu madde hükümleri gereğince finansal kiralama olarak kabul edilmemesini gerektirmesi halinde vergi uygulamaları açısından finansal kiralama olarak kabul edilmeyecek veya tam tersi durumda Finansal Kiralama Kanunu kapsamında yapılmayan bir kiralama işleminin yapılacak inceleme sonucunda bu madde hükümleri gereğince finansal kiralama şartlarını sağladığının anlaşılması halinde vergi uygulamaları açısından finansal kiralama olarak kabul edilecektir.

2.3- Kira Ödemeleri

Sözleşmeye göre, kiralama süresi boyunca yapılması gereken kira ödemeleri olup sözleşme hükümlerine göre kiracının kiralama süresi başlangıcında kiralayana ödediği ve kendisine geri dönüşü olmayacak depozito veya peşin ödenmiş kira bedelleri de kira ödemeleri içinde sayılacak ayrıca kira süresi sonunda kiralama konusu iktisadi kıymetin kalan değerine ilişkin bir taahhüt olması halinde bu değer ile kira süresi sonunda kiracıya düşük bir bedelle iktisadi kıymeti satın alma hakkı tanındığı ve sözleşme başlangıç tarihinde bu hakkın kullanıma olasılığının yüksek olduğu durumda bu satın alma hakkının kullanılması durumunda ödenmesi gereken bedel de kira ödemeleri kapsamında değerlendirilecektir.

2.4- Kira Ödemelerinin Bugünkü Değeri

Kira ödemelerinin, sözleşme tarihinde, kiralamada kullanılan faiz oranı dikkate alınarak hesaplanan bugünkü değerlerinin toplamıdır. Kiralamada kullanılan faiz oranı tespit edilemiyorsa, kiracının kiralamaya konu iktisadi kıymeti satın almak için aynı vade ile alması gereken borç için katlanacağı faiz oranı kullanılacaktır.

2. 5- Kiralamada Kullanılan Faiz Oranı

Kira ödemeleri ile garanti edilmemiş kalan değer toplamının bugünkü değerini, kiralamaya konu iktisadi kıymetin rayiç bedeline eşitleyen iskonto oranıdır.

2.6- İktisadi Kıymetin Rayiç Bedeli

Bir iktisadi kıymetin değerlendirme günündeki normal alım satım değeridir. Diğer bir ifadeyle, fiyatlar konusunda bilgili, birbirinden bağımsız, gerçek alıcı ve satıcının karşılıklı pazarlık ortamında oluşturdukları bedeldir. Rayiç bedel sözleşmenin başlangıcında tespit edilmelidir. İktisadi kıymetin maliyet bedeli ile sözleşme başlangıcındaki rayiç bedeli arasında bir fark bulunmamalıdır.

2.7- Kalan Değer

Kiralanan iktisadi kıymetin kiralama süresi sonunda sahip olacağı tahmin edilen rayiç bedelidir. Kalan değer, iktisadi kıymetin maliyet bedeli ile kira süresi sonunda alabileceği rayiç değeri arasında bağlantı kurularak tahmin edilir. Kalan değer tahmininde benzer mala ilişkin tecrübeler veya aynı nitelikteki kullanılmış kıymetlerin fiyatları da kullanılabilir.

2.8- Kiralama Süresi

Kiracının iktisadi kıymeti kiraladığı sözleşmede belirtilen iptal edilemez süredir. Ancak, kiralamanın başlangıcında kiracıya sözleşme süresi bitiminde kira süresini uzatma hakkı tanınmış ve bu hakkı kullanacağını kesin veya kesine yakın olduğu durumda bu ilave süre de kira süresi içinde kabul edilir.

2.9- Kiralamanın Başlangıcı

Sözleşmenin yapıldığı tarih veya taraflardan birinin sözleşmenin ana maddelerinden birine ilişkin önemli yükümlülük ve taahhütlere girdiği tarihlerden erken olanıdır.

3- FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDE DEĞERLEME

3.1- Kiralayana İlişkin Değerleme Esasları

Kiralama süresi boyunca kiracı tarafından yapılacak kira ödemelerinin toplam tutarı, anapara artı faiz, alacak olarak aktive alınacaktır. Diğer yandan, aktifleştirilen alacak tutarı ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark ise **gelecek dönemlere ait faiz geliri** olarak pasifleştirilmek suretiyle değerlendirilerek kayıtlara intikal ettirilecektir.

Kiralama konusu iktisadi kıymet ise, bu iktisadi kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutar ile değerlendirilecektir. İktisadi kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan **tutarın sıfır veya negatif olması halinde**, iktisadi kıymet iz bedeliyle değerlendirilip aradaki fark iktisadi kıymetin elden çıkarılmasından elde edilen kazançlar gibi işleme tabi tutulacak olup gelir kaydedilmesi gerekmektedir. Finansal kiralama konusu iktisadi kıymetin net bilanço aktif değeri ile kira ödemelerinin bugünkü değeri çoğu zaman birbirine eşit olacağından finansal kiralama şirketi veya kiralayan, iktisadi kıymeti genel olarak iz bedeliyle kayıtlarında gösterecektir. İktisadi kıymetin net aktif bilanço değerinden, kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu oluşan **tutarın pozitif olması durumunda**, pozitif fark finansal kiralama şirketi tarafından amortisman tabi tutulacaktır. Amortisman ayırma işlemi Vergi Usul Kanunu ve ilgili genel tebliğlerde bu iktisadi kıymet için tespit edilmiş sürelerde yapılacaktır. Farkın sıfır veya negatif olması durumunda amortisman ayrılması mümkün değildir ve bu kiralama konusu iktisadi kıymetler için yeniden değerlendirme yapılması söz konusu olmayacaktır.

Gelecek dönemlere ait faiz gelirleri, kiralanan iktisadi kıymetin finansal kiralama sözleşmesinin yapıldığı tarihteki rayiç bedelin⁵den, her bir dönem sonunda anapara geri ödemelerinin düşülmesi sonucu kalan tutar üzerinden sabit bir dönemsel faiz oranı yaratacak şekilde hesaplanması suretiyle tahakkuk ettirilecektir. Tahakkuk tarihinden vadenin bitiminin anlaşılması gerekmektedir. Her bir dönem sonu ifadesinden kira sözleşmesi ekindeki ödeme planındaki ödeme dönemlerinin anlaşılması gerekmektedir.

Aktifleştirilen alacak tutarının reeskonta tabi tutulması mümkün bulunmamaktadır.

Kiralayan şirketler tarafından iktisadi kıymetin satın alınmasında Türk Lirası veya döviz cinsinden kredi kullanılmış ise **ilk yıl için ödenen kur farkları ve faiz giderlerinin sözleşme yapılmasın-**

⁵ Özkan Atilla, "Finansal Kiralama İşlemlerinde Ortaya Çıkan Kur Farkı ve Faiz Giderleri", Vergi Dünyası, Ağustos 2006, Sayı:300

⁶ Ali Tuğlu, "Finansal Kiralama İşlemlerinde Değerleme" Vergi Dünyası, Aralık 2009, Sayı:340

⁷ Gökhan Belge, "Finansal Kiralama İşlemlerinde Değerleme", Vergi Dünyası, Aralık 2012, Sayı:376

dan önce kıymetin maliyetine ilave edilebilecek olması halinde maliyete ilave edilecek, aksi halde ve diğer yıllarda ise, gider kaydedilecektir.

Kiralayanın finansal kiralamaya konu iktisadi kıymetin üretimini veya alım satımını yapması halinde, iktisadi kıymetin net bilanço aktif değeri olarak rayiç bedeli dikkate alınacaktır. Rayiç bedel ile maliyet bedeli arasındaki farkın normal bir satış işleminden elde edilen kar veya zarar olarak işleme tabi tutulması gerekmektedir.

3.2- Kiracıya İlişkin Değerleme Esasları

Finansal kiralama işlemine konu iktisadi kıymeti kullanma hakkı ve sözleşmeden doğan borç, kiralama konusu iktisadi kıymetin rayiç bedeli veya sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinden **düşük olanı ile değerlendirilecektir**. Finansal kiralama konusu iktisadi kıymet, kullanma hakkı olarak aktive alınacak karşılığında ise kiralayana olan borç pasife kaydedilecektir.

Kiracı tarafından aktifleştirilen finansal kiralamaya konu iktisadi kıymeti **kullanma hakkı**, Vergi Usul Kanununun üçüncü kitabının üçüncü kısmının birinci bölümü ve ilgili genel tebliğlerde kiralama konusu iktisadi kıymet için belirlenmiş usul ve esaslar çerçevesinde **amortisman ve Kanun'un Mükerrer 298'inci maddesi uyarınca da yeniden değerlemeye tabi tutulacaktır**. Diğer bir ifadeyle, kullanım hakkı, Vergi Usul Kanunu ve ilgili genel tebliğlerde **bu iktisadi kıymet için tespit edilmiş amortisman sürelerinde** amorti edilecektir. Sözleşmenin fesholması halinde kalan dönemler için iktisadi kıymetle ilgili olarak amortisman ayrılma ve yeniden değerlendirme işlemleri yapılmayacaktır.

Finansal kiralama sözleşmesine göre yapılan kira ödemeleri, **borç anapara ödemesi ve faiz gideri olarak ayrıştırılacak** ve bu ayrıştırma işlemi her bir dönem sonunda kalan borç tutarına sabit bir dönemsel faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde yapılacaktır. Kiralayan açısından yorumu yapılan "her bir dönem sonu" ifadesi, kiracı açısından sözleşmede belirtilen kira ödeme tarihidir.

Finansal kiralama borçlarının Vergi Usul Kanunu'nun 285'inci maddesi kapsamında reeskonta tabi tutulması mümkün bulunmamaktadır.

Finansal kiralama işlemi esas olarak bir kredi işleminden farklı değildir. **Kiralayana ödenen finansal kiralama bedellerinin faiz kısmı finansman gideri kısıtlamasına tabidir.**

4- FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDE KATMA DEĞER VERGİSİ UYGULAMASI

3226 sayılı Kanunla mevzuatımıza giren finansal kiralama işlemlerinde, 2007 yılından sonra genel KDV oranı uygulaması kapsamına alınmaya kadar, KDV oranı bir teşvik unsuru olarak, %1 olarak uygulanmaktaydı. 30.12.2007 tarihinden itibaren 2007/13003 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile finansal kiralama işlemlerinde indirimli oranda KDV uygulamasına son verilmiş ve 31.1.2007 tarihinden sonra düzenlenen finansal kiralama sözleşmelerinde, sözleşme konusu malın tabi olduğu KDV oranı üzerinden vergilendirme yapılması esası getirilmiştir.

2007 yılından sonra genel katma değer vergisi (KDV) oranı uygulama kapsamına alınan finansal kiralama (leasing) işlemlerinde 27.12.2011 tarihinden geçerli olmak üzere KDV oranı uygulaması değişmiştir.

27.12.2011 tarih ve 28155 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 16.12.2011 tarih ve 2011/2604 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile finansal kiralama işlemlerinde uygulanan katma değer vergisi oranları yeniden belirlenmiştir.

Buna göre;

- Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 13-1/d maddesi uyarınca, yatırım teşvik belgesi sahibi mükelleflere belge kapsamındaki makine ve teçhizatın 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa göre finansal kiralama şirketleri tarafından kiralanması,
- Kararda sayılan gümrük tarife istatistik pozisyonlarındaki amortisman tabi iktisadi kıymet niteliği taşıyan çeşitli yeni makine ve cihazların finansal kiralamaya konu olmak üzere finansal kiralama şirketlerine teslimi,
- Kararda sayılan makine ve cihazların finansal kiralama şirketleri tarafından KDV mükellefleri ile işlemleri KDV'den istisna edildiği için KDV mükellefiyeti bulunmayan bilanço esasına tabi gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine kiralanması ve teslimi, %1 oranında katma değer vergisine tabi olacaktır

Daha önceki 2007/13033 sayılı BKK'na göre yukarıda belirtilen işlemler dışındaki finansal kiralama işlemlerinde, finansal kiralamaya konu malın tabi olduğu vergi oranının uygulanmasına devam edilecektir.

Öte yandan vurgulanması gereken önemli nokta, 2011/2064 sayılı BKK uyarınca, finansal kiralama işlemlerinde indirimi oranda KDV uygulamasından yararlanılabilmesi için işlemin bir finansal kiralama şirketi ile yapılması zorunludur.

Finansal kiralama şirketleri eskiden olduğu gibi finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilen yatırımlarda yatırım indirimi ve diğer teşvik unsurlarından yararlanmaya devam edecektir.

5- FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDE AMORTİSMAN UYGULAMASI

5.1- Amortisman Ayırmada Genel İlke

Mükerrer 290. maddenin ikinci fıkrasında, kiracı tarafından aktifleştirilen finansal kiralamaya konu iktisadi kıymeti kullanma hakkının, Vergi Usul Kanunu'nun üçüncü kitabının üçüncü kısmının birinci bölümünde belirlenen esaslar çerçevesinde amortisman tabi tutulacağı hükme bağlanmıştır. Finansal kiralama sözleşmeleriyle ilgili 319 no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğin B/2. bölümünde ise, kiracı tarafından aktifleştirilen kullanım hakkının Vergi Usul Kanunu'nun ve ilgili Genel Tebliğ'lerde bu iktisadi kıymetler için tespit edilmiş amortisman sürelerinde amorti edileceği belirtilmiş olup, sözleşmenin fesholması halinde kalan dönemler için iktisadi kıymetle ilgili olarak amortisman ayrılmayacağı belirtilmiştir.

Bilindiği gibi, 01.01.2004 tarihinden geçerli olmak üzere, amortisman oranlarının belirlendiği VUK'un 315. maddesi değiştirilmiştir. Buna göre mükellefler amortisman tabi iktisadi kıymetler için Maliye Bakanlığınca iktisadi kıymetlerin **faydalı ömürleri** dikkate alınarak tespit ve ilan edeceği oranlar üzerinden amortisman hesaplayacaklardır.

Burada dikkat edilmesi gereken husus, finansal kiralamada uygulanacak⁸ amortisman oranı, kiralaan iktisadi kıymetin genel esaslara göre tabi olduğu oran üzerinden amortisman tabi tutulacağı, amortisman uygulamasında 333 no.lu VUK Genel Tebliğindeki "gayri maddi haklar" için belirlenen 15 yıllık faydalı ömrün dikkate alınmayacak olmasıdır.

Kiralamaya konu iktisadi kıymet satın alınsaydı nasıl amorti edilecekse, aynen öyle amorti edilmelidir.

⁸ 319 no.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği

Kiralama süresi sonunda kiralanan iktisadi kıymetin mülkiyeti satın alınmış ise, Haklar hesabındaki tutar ilgili duran varlık hesabına (252, 253, 254 veya 255 gibi), birikmiş amortisman tutarı da 268 no'lu hesaptan 257 no'lu hesaba devredilmeli ve iktisadi kıymet itfa oluncaya kadar amortisman ayırmaya devam edilmelidir.

5.2- Kullanıma Hazır Hale Gelmeyen İktisadi Kıymetlerde Amortisman

Amortisman tabi iktisadi kıymetler üzerinden amortisman ayrılabilmesi için iktisadi kıymetin aktifte kaydedilmesi ve kullanıma hazır hale gelmesi zorunludur. Finansal kiralama yöntemiyle kiralanan makine veya teçhizat kanuni defterlere kaydedilmekle birlikte, henüz kullanıma hazır hale gelmemiş ise amortisman ayırabilmek için kullanıma hazır hale gelmesinin beklenmesi gerekir. Kullanılmaya başlanmayan iktisadi kıymetin teknolojik eskime hariç, eskidiği veya yıprandığı söylenemeyeceği için amortisman ayrılması kabul edilemez. Teknolojik eskime durumunda fevkalade amortisman ayrılması gerekir. Örneğin, bir üretim tesisi için kiralanan makine, bina henüz tamamlanıp üretime başlanacak duruma gelinmemiş ise, diğer amortisman tabi iktisadi kıymetlerde olduğu gibi söz konusu makine için de amortisman ayrılmamalıdır. Montajı tamamlanmayan bir makine için de aynı durum geçerlidir. Bu gibi durumlarda Yapılmakta Olan Yatırım Hesabı kullanılır ve kullanıma hazır hale gelinceye kadar yapılan kira ödemeleri maliyet unsuru olarak dikkate alınmalı, amortisman süresi aktifte alma tarihinden başlatılmalıdır.

5.3- Kiralanan Malın İade Edilmesinde Amortisman Uygulaması

Maliye Bakanlığı yayımlamış olduğu 333 ve 339. no.lu VUK Genel Tebliğleriyle, iktisadi kıymetlerin faydalı ömürlerini tespit ve ilan etmiştir. Buna göre faydalı ömrü 10 yıl olan bir makinenin 5 yıl süre ile kiralınmış olması halinde uygulanacak amortisman oranı genel esaslara göre %10 olacaktır. Örneğin, 150.000 YTL bedelle 5 yıl süre ile kiralanan makinenin faiz kısmı 50.000 YTL, ana para kısmı 100.000 YTL olsun. Her yıl için ödenen 30.000 YTL'nin 10.000 YTL'si faiz, 20.000 YTL'si ana para ise makinenin 5. yılın sonunda satın alınması halinde henüz itfa edilmemiş %50'lik kısım için amortisman ayırmaya⁹ devam olunmalıdır. Makinenin kira süresi sonunda kirayaana iade edilmesi durumunda henüz itfa edilmeyen kısım için amortisman ayrılmayacaktır. Amortisman ömrü kiralama süresinden daha fazla olan iktisadi kıymetlerin kira süresi sonunda kirayaana bedelsiz iade edilmesi durumunda bilanço net aktif tutarının zarar yazılması gerekir. Kira süresinin sonunda kirayaana iade edilen **makinenin iade kaydı** şu şekilde yapılmalıdır.

/	
268- B. AMORTİSMAN	50.000
689- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR	50.000
260- HAKLAR	100.000
(Kiralanan makinenin kira süresi sonunda iade edilmesi)	
/	

Sözleşmenin fesholunması halinde de kalan dönemler için amortisman ayrılmayacaktır. Yukarıdaki örnek olayda makinenin 3. yılın sonunda iade edilmesi halinde muhasebe kaydı aşağıdaki gibi yapılmalıdır.

⁹ Bülent Okudan, "Finansal Kiralamada Ekonomik Ömür ve Amortisman", Vergi Dünyası, Sayı: 276, Ağustos 2004, s. 19.

268- B. AMORTİSMANLAR	30.000
689- OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARARLAR	30.000
401- FİN. KİRALAMA İŞLEM BORÇLARI	60.000
260- HAKLAR	100.000
402- ERTELENMİŞ FİN. KİR.BORÇ. MAL.	20.000

İade işlemi yapıldığında makinenin kullanılmayan yıla isabet eden tahakkuk kayıtlarının (301, 302, 401, 402 no'lu hesapların) iptal edilmesi gerekir.

6- FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDE FAİZ VE KUR FARKI UYGULAMASI

Kira bedelleri döviz cinsinden tespit edildiğinde, kurlardaki değişim nedeniyle ödeme tarihi itibarıyla kur farkı ortaya çıkabileceği gibi, kira bedellerinin kredi kullanmak suretiyle ödenmesi durumunda da faiz gideri ortaya çıkabilmektedir. Bu giderlerin nasıl işleme tabi tutulacağı tereddüt doğurmaktadır. Tereddütler mükerrer 290'ıncı madde uyarınca kullanma hakkının aktifleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Bu durum, söz konusu giderlerin aktifleştirilmesi veya doğrudan gider yazılması gibi farklı yaklaşımları beraberinde getirmektedir. Ortaya çıkan kur farkı ve faiz giderlerinin durumuna ilişkin başlıca üç farklı görüş bulunmaktadır. Bu görüşler ve temel dayanak noktaları kısaca aşağıda açıklanmıştır.

6.1- Kira Süresi Boyunca Ortaya Çıkan Kur Farklarının Tamamı Aktifleştirilir

Bu görüşe göre, kira ödemelerinin bugünkü değeri kullanma hakkı olarak aktifleştirildiğinden ve kur farkının ortaya çıktığı tarihteki bugünkü değeri yine kendisine eşit olacağından, kira süresi boyunca ortaya çıkan bütün kur farklarının kullanma hakkı olarak aktifleştirilmesi gerekmektedir. Lehe kur farklarının da kullanma hakkının değerinden düşülmesi gerekir.

6.2- Yıl Sonuna Kadar Ortaya Çıkan Kur Farkları Aktifleştirilir (Bu Tarihten Sonra Ortaya Çıkanların Aktifleştirilmesi Ya Da Gider Yazılması İhtiyaridir)

Bu yaklaşımın temel hareket noktası, kur farklarına ilişkin olarak VUK'un mükerrer 290'ıncı maddesinde herhangi bir düzenleme olmadığından, bu konudaki genel kurallara göre hareket edilmesi gerektiğidir. 163 ve 334 Sıra No.lu VUK Genel Tebliğlerinde açıklandığı üzere, yatırımların finansmanında kullanılan kredilere ilişkin faiz giderleri ile yurt dışından döviz kredisi ile sabit kıymet ithal edilmesi nedeniyle ortaya çıkan kur farklarının, iktisadi kıymetin aktifleştirildiği dönemin sonuna kadar olan kısmının maliyete intikal ettirilmesi, sonraki dönemlere ilişkin olanların ise seçimsel hak olarak doğrudan gider yazılması veya maliyete intikal ettirilmek suretiyle amortismanına tabi tutulması gerekir.

6.3- Kur Farklarının Tamamı Doğrudan Gider Yazılır

VUK'un mükerrer 290'ıncı maddesi finansal kiralamanın mahiyetini değiştirmemekte olup yapılan işlem hukuken kiralama değildir. Eğer, mükerrer 290'ıncı maddede bir belirleme yok ise, normal bir kiralamada ne yapılıyor ise aynı işlemler yapılmaya devam edilecektir. 163 ve 334 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği'nde yapılan açıklamalar maliyet bedeli ile değerlendirilen iktisadi kıymetler için geçerlidir. Maliyet bedeli ile değerlendirilemeyen iktisadi kıymetler için kur farkı ve faiz giderlerinin özel bir düzenleme olmadıkça aktifleştirilmesi mümkün değildir.

VUK'un mükerrer 290'ıncı maddesinde finansal kiralama konusu iktisadi kıymetlerin kullanma hakkının, kira ödemelerinin net bugünkü değeri ile değerlendirileceği açık bir şekilde düzenlenmiştir. Öte yandan VUK'un mükerrer 290'ıncı maddesi uyarınca kira ödemeleri, borç anapara ve faiz ödemesi olarak ayrıştırılmakta ve faiz ödemeleri ilgili olduğu dönemde doğrudan gider yazılmaktadır. Nitelik itibarıyla faiz ödemelerinden bir farkı olmayan kur farklarının da aynı şekilde ortaya çıktığı dönemde doğrudan gelir ya da gider yazılması gerekir. Ayrıca, 319 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği'nde, kiralayanın kiralamaya konu iktisadi kıymeti satın almasından kaynaklanan finansman giderlerini, sözleşme tarihinden sonra ortaya çıkmış ise, doğrudan gider olarak dikkate alması gerektiği açıklanmıştır. Mükerrer 290'ıncı maddede yer alan değerlendirme hükümleri kiralayan ile kiracı açısından bir karşılıklılık mantığını içermektedir. Kiracı, finansman giderlerini zaten doğrudan gider yazdığından, bu açıklama ile kiralayanın da finansman giderlerini kiracı gibi dikkate alması sağlanmıştır.

Yapılan bu açıklamalar çerçevesinde, Kanundaki finansal kiralamaya konu iktisadi kıymeti kullanma hakkının nasıl değerlendirileceği hükmüne uyulabilmesi açısından ortaya çıkan kur farkı ve faiz giderlerinin kanaatimizce, oluştuğu dönemde gider yazılması gerekir.

7- FİNANSAL KİRALAMA YOLUYLA EDİNİLEN VARLIKLARIN FİNANSAL KİRALAMA DIŞINDAKİ GİDERLERİ

Yapılan giderlerle finansal kiralama yoluyla elde edilen varlık arasında bağlantı olması halinde, gider ile varlığın aynı şekilde işleme tabi tutulması gerekmektedir. Söz konusu giderlerin itfası finansal kiralama işleminde yer alan süre dahilinde olacaktır. Böylece 4842 sayılı Kanun ile bütünlük açısından paralel bir uygulama söz konusu olacaktır. Finansal kiralama yoluyla edinilen iktisadi kıymet¹⁰ için yapılan harcamaların özel maliyet bedeli kapsamında bir harcama olmaması durumunda bu harcamalar doğrudan gider yazılabilecek ve finansal kiralama sonucunda elde edilecek varlıkla bir ilişki kurulmasına, aynı süre içerisinde itfa edilmesine gerek kalmayacaktır.

8- FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Finansal kiralama işlemlerinin muhasebeleştirilmesine yönelik hesaplar 11 sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile ihdas edilmiştir.

Tebliğ ile "120/220-Alıcılar" hesabının açıklamasına "finansal kiralamadan doğan senetsiz alacaklar da bu hesapta izlenir" ifadesi; "121/221-Alacak Senetleri" hesabının açıklamasına ise "finansal kiralama işlemlerinden doğan senetli alacaklar da bu hesapta izlenir" ifadesi eklenmiştir.

Tebliğ ile ihdas edilen hesaplar ve açıklamaları aşağıdaki gibidir.

124- Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri (-) hesabı;

Finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralama işlemlerinden doğan alacaklar ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz kazanılmamış finansal kiralama faiz gelirlerinin izlendiği hesaptır. Bu gelirlerin hesaplanmasına ilişkin bilgiler bilanço dipnotlarında yer alır.

Hesabın İşleyişi: Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamayla ilgili kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark "Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri" olarak bu hesaba alacak kaydedilir.

Her dönem sonunda gerçekleşmiş olan faiz gelirleri tutarları bu hesaba borç "60- Brüt Satışlar" hesap grubunda ilgili satış geliri hesabına alacak olarak kaydedilir.

¹⁰ 11 sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği

¹¹ Nuran Cömert, "Son Düzenlemelere Göre Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi", Mali Çözüm Dergisi, Sayı: 64.

Ancak, esas faaliyet konusu finansal kiralama olamayan işletmelerce yapılan finansal kiralama işlemiyle ilgili gerçekleşmiş faiz gelirleri, “64- Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar” hesap grubunda faiz geliri hesabına alacak olarak kaydedilir.

224- Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri (-) hesabı;

Bu hesaba ilişkin açıklamalar 124 hesabın açıklaması ile aynıdır.

Hesabın İşleyişi: Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamayla ilgili kira ödemeleri-nin bugünkü değeri arasındaki fark “Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri” olarak bu hesaba alacak kaydedilir. Kiralama sözleşmesine uygun olarak tamamlanan ve her dönem sonunda hesapla-nan izleyen döneme ait faiz gelirleri tutarı bu hesaba borç “124-Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri” hesabına alacak olarak kaydedilir.

301- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar hesabı;

Kiracıların finansal kiralama yapanlara olan ve vadesi 1 yılı geçmeyen borçlarının izlendiği hesaptır.

Hesabın İşleyişi: Finansal kiralama sözleşme tutarı bu hesaba alacak, finansal kiralamaya konu olan ilgili varlık hesabına kira ödemelerinin bugünkü değeri ile borç ve bu iki tutar arasındaki fark da “302-Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri” hesabına borç kaydedilir.

302- Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-) hesabı;

Finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralama işlemlerinden doğan borçlar ile kiralanan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri ¹²arasındaki farkı gösteren henüz ödenmemiş finansal kira-lama borçlanma maliyetlerinin izlendiği hesaptır.

Hesabın İşleyişi: Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamaya konu olan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark “Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri” olarak bu hesaba borç kaydedilir. Kiralama sözleşmesine uygun olarak tamamlanan her dönem sonunda gerçekleşmiş olan faiz giderleri tutarları bu hesaba alacak “66-Borçlanma Maliyet-leri” hesap grubunda ilgili borçlanma gideri hesabına borç olarak kaydedilir.

401- Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar hesabı;

Kiracıların finansal kiralama yapanlara olan ve vadesi 1 yılı aşan borçlarının izlendiği hesaptır.

Hesabın İşleyişi: Finansal kiralama sözleşme tutarı bu hesaba alacak, finansal kiralamaya konu olan ilgili varlık hesabına kira ödemelerinin bugünkü değeri ile borç ve bu iki tutar arasındaki fark da “402-Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri” hesabına borç kaydedilir. Dönemsellik varsayımına uygun olarak dönem sonlarında, izleyen dönemi ilgilendiren tutar, “301- Finansal Kirala-ma İşlemlerinden Borçlar” hesabına alacak, bu hesaba borç kaydedilir.

402- Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-) hesabı;

Finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralama işlemlerinden doğan ve vadesi bir yılı aşan borçlar ile kiralanan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz öden-memiş finansal kiralama borçlanma maliyetlerinin izlendiği hesaptır.

Hesabın İşleyişi: Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamaya konu olan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark “Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri” olarak bu hesaba borç kaydedilir. Kiralama sözleşmesine uygun olarak tamamlanan ve her dönem sonunda izleyen döneme ilişkin tutar “302- Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Ma-liyetleri” hesabına borç, bu hesaba alacak kaydedilir.

¹² Ersin Kaplan, Atilla Dilmen, “Finansal Kiralama İşlemlerinin Değerlemesi ve Muhasebeleştirilmesi”, Vergi Dünyası, Aralık 2009, Sayı:328

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere "124/224 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri (-)" hesapları kiralayan tarafından, "301/401-Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar" ve "302/402-Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)" hesapları ise kiracı tarafından kullanılacak hesaplardır. Kiralayan tarafından 124/224 numaralı hesaplar, "120/220 Alıcılar" hesapları ile birlikte kullanılacaktır. Kiralayan tarafından yapılacak kayıta ana hesap 120/220 numaralı hesaplar olup 124/224 numaralı hesaplar faiz gelirlerinin aktifleştirilmesinde kullanılacak aktif düzenleyici hesaplardır.

Bunlara ek olarak, kiralayan tarafından yapılacak kayıtlarda kiralama konusu kıymete göre "25-Maddi Duran Varlıklar" grubundan ilgili bir hesap ve "257- Birikmiş Amortismanlar" hesabı da kullanılacaktır. Finansal kiralama işleminin kaydında kiracı açısından ana hesap 301/401 numaralı hesaplar olup 302/402 numaralı hesaplar yüklenilen faiz giderlerinin bilançoda yer almasını sağlayan pasifi düzenleyici nitelikte hesaplardır.

Bunlara ek olarak, kiracı tarafından yapılacak kayıtlarda kiralama konusu kıymete göre "26- Maddi Olmayan Duran Varlıklar" grubundan ilgili bir hesap ve "268- Birikmiş Amortismanlar" hesabı da kullanılacaktır.

Finansal kiralama işlemlerinde kiralayan ve kiracı tarafından yapılacak işlemler bir örnekle birlikte aşağıda açıklanmıştır.

Örnek: (X) A.Ş. tarafından, piyasa değeri 100.000 TL ve faydalı ömrü beş yıl olan bir makine finansal kiralama kapsamında (Y) A.Ş.'ye beş yıllığına kiralanmıştır.

(X) A.Ş. makineyi 01.01.2013 tarihinde satın almış ve kiracı (Y) A.Ş.'ye teslim etmiştir. Sözleşmede faiz oranı taraflarca %20 olarak belirlenmiş olup kira ödemeleri her yılın 31 Aralık günü eşit taksitler halinde ödenecektir. Öte yandan yapılan sözleşme gereğince kiracının kira süresi sonunda iktisadi kıymetin mülkiyetini devralma hakkı bulunmaktadır.

Finansal kiralama işlemlerinde kayıt düzeninin en önemli unsuru kira ödemelerinin faiz anapara ayrıştırılmasının yapıldığı geri ödeme tablosudur. Kanun'da taksitlerin faizinin ayrıştırılmasıyla ilgili olarak "Kiracı tarafından finansal kiralama sözleşmesine göre yapılan kira ödemeleri, borç anapara ödemesi ve faiz gideri olarak ayrıştırılır. Ayrıştırma işlemi, her bir dönem sonunda kalan borç tutarına sabit bir dönemsel faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde yapılır." hükmü yer almaktadır. Faiz ve anapara ayrımı, genellikle kiralama sözleşmesinin ekini oluşturan geri ödeme tablosunda bugünkü değer yöntemiyle oluşturulur.

Net Bugünkü Değer Formülü: i : Yıllık Faiz Oranı n : Yıl Sayısı

Örnekte yer alan verilere göre, (kira ödemelerinin bugünkü değerinin iktisadi kıymetin rayiç bedeline eşit olduğu kabul edilirse) yıllık kira tutarları yukarıda yer alan formül kullanılarak şu şekilde hesaplanır:

$$\begin{array}{lcl} \text{Kira} & 100.000 \times 0,20 & 20.000 \\ \text{Taksit} = & \frac{20.000}{1 - (1/1+0,20)^5} & = \frac{20.000}{0,4018775} = 0,598122428 \end{array}$$

Buna göre yıllık kira taksit tutarı 33.437,97 TL'dir.

i- Kiracı Tarafından Yapılacak Kayıtlar

Kiralama Konusu İktisadi Kıymetin 01.01.2013 Tarihinde Satın Alınması

	01.01.2013	
253 Tesis Makine ve Cihazlar		100.000,00
191 İndirilecek KDV		18.000,00
102 Bankalar		118.000,00
	/	

İktisadi Kıymetin Kiralanması

01.01.2013		
120 Alıcılar		33.437,97
1. yıl	33.437,97	
220 Alıcılar		133.751,88
2. yıl	33.437,97	
3. yıl	33.437,97	
4. yıl	33.437,97	
5. yıl	33.437,97	
124 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri		20.000,00
1. yıl	20.000,00	
224 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri		47.189,85
2. yıl	17.312,41	
3. yıl	14.087,29	
4. yıl	10.217,16	
5. yıl	5.573,00	
253 Tesis Makine ve Cihazlar		100.000,00
/		

Birinci Taksidin Tahsili

31.12.2013		
102 Bankalar		39.456,80
124 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri		20.000,00
1. yıl	20.000,00	
120 Alıcılar		33.437,97
1. yıl	33.437,97	
391 Hesaplanan KDV		6.018,83
600 Yurtiçi Satışlar		20.000,00
/		

Takip Eden Dönemde Yapılacak Tahsilatın Dönemsellik İlkesi Gereği Cari Döneme Devri

31.12.2013		
120 Alıcılar		33.437,97
2. yıl	33.437,97	
224 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri		17.312,41
2. yıl	17.312,41	
124 Kazanılmamış Finansal Kiralama Faiz Gelirleri		17.312,41
2. yıl	17.312,41	
220 Alıcılar		33.437,97
2. yıl	33.437,97	
/		

Takip eden dönemlerde yapılacak muhasebe kayıtları, her yıl için hesaplanan faiz tutarları esas alınarak yukarıda belirtilen şekilde yapılacaktır.

ii- Kiracı Tarafından Yapılacak Kayıtlar

Kiralamanın Yapılması

01.01.2013	
260 Haklar	100.000,00
302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri	20.000,00
1. yıl 20.000,00	
402 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri	47.189,85
2. yıl 17.312,41	
3. yıl 14.087,29	
4. yıl 10.217,16	
5. yıl 5.573,00	
301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	33.437,97
1. yıl 33.437,97	
401 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	133.751,88
2. yıl 33.437,97	
3. yıl 33.437,97	
4. yıl 33.437,97	
5. yıl 33.437,97	

Birinci Taksidin Ödenmesi

31.12.2013	
301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	33.437,97
1. yıl 33.437,97	
191 İndirilecek KDV	6.018,83
780 Finansman Giderleri	20.000,00
102 Bankalar	39.456,80
302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borç. Mal.	20.000,00
1. yıl 20.000,00	

Takip Eden Dönemde Yapılacak Ödemenin Dönemsellik İlkesi Gereği Cari Döneme Devri

31.12.2013	
401 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	33.437,97
2. yıl 33.437,97	
302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri	17.312,41
2. yıl 17.312,41	
301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	33.437,97
2. yıl 33.437,97	
402 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Mal.	17.312,41
2. yıl 17.312,41	

Amortisman Kaydı

31.12.2013		
730 Genel Üretim Giderleri	20.000,00	
268 Birikmiş Amortismanlar		20.000,00
/		

Takip eden dönemlerde yapılacak muhasebe kayıtları, her yıl için hesaplanan faiz tutarları esas alınarak yukarıda belirtilen şekilde yapılacaktır.

9- SONUÇ

4842 sayılı Kanunla VUK'a eklenen mükerrer 290'ıncı madde, Vergi Usul Kanunu'na göre hangi işlemlerin finansal kiralama işlemi olarak kabul edilip edilmeyeceğini ve finansal kiralamaya konu olan iktisadî kıymet ile sözleşmeden doğan hak, borç ve alacakların değerlemesinin hangi esaslara göre yapılacağını açıklayan hükümler içermektedir. Bu düzenlemede, finansal kiralama işlemleri 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu (ve şu an yürürlükte olan 6361 sayılı Kanundan) bağımsız olarak ele alınmıştır.

Çalışmamızda VUK'a göre finansal kiralama sayılan işlemlerin vergi hukuku açısından değerlendirilmesi, muhasebeleştirilmesi ve konuya ilişkin özellik arz eden durumlar açıklanmaya çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- 6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu
- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu
- 11 sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğ
- 319 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği
- ATİLA, Ö. "Finansal Kiralama İşlemlerinde Ortaya Çıkan Kur Farkı ve Faiz Giderleri", Vergi Dünyası, Ağustos 2006, Sayı:300
- BELGE, G. "Finansal Kiralama İşlemlerinde Değerleme", Vergi Dünyası, Aralık 2012, Sayı:376.
- CÖMERT, N. "Son Düzenlemelere Göre Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi", Mali Çözüm Dergisi, Sayı:64.
- KAPLAN, E., DİLMEN, A. "Finansal Kiralama İşlemlerinin Değerlemesi ve Muhasebeleştirilmesi", Vergi Dünyası, Aralık 2009, Sayı:328.
- TUĞLU, A. "Finansal Kiralama İşlemlerinde Değerleme" Vergi Dünyası, Aralık 2009, Sayı:340.
- OKUDAN, B. "Finansal Kiralamada Ekonomik Ömür ve Amortisman", Vergi Dünyası, Sayı: 276, Ağustos 2004, s. 19.
- SİPAHİ, B., DEMİR, V. "4842 Sayılı Kanun İle Değişen Finansal Kiralama İşlemlerinin Kiracı Açısından Muhasebeleştirilmesi", Mali Çözüm, Yıl 13, Sayı 63, Nisan-Mayıs-Haziran 2003, ss.85-94.